

Een vaste burcht

“Zeg, ben je nou gek?” Zei je zoiets tegen mijn moeder, dan kreeg je steevast als antwoord: “Nee, Luthers!” En daarom gingen we om de zondag naar de Lutherse kerk, meestal de Rogatekapel in de Toministraat (bij het Muiderpoortstation), een enkele keer naar de Maarten Lutherkerk in de Dintelstraat of de Spuikerk op het .... u raadt het al. Waarom om de week? Dat is heel eenvoudig: mijn vader was Gereformeerd –uit een van oorsprong Doopsgezinde familie- en dus togen we de andere zondagen naar de Koningskerk.

Als kind al zag, eigenlijk voelde je meteen de verschillen tussen deze twee kerken. Nee, ik heb absoluut geen trauma's overgehouden aan mijn deels gereformeerde opvoeding zoals Siebelink, 't Hart of Wolkers. Integendeel. In gereformeerd Watergraafsmeer ging het er niet zo streng aan toe, behalve dat we op zondag niet veel buiten de deur deden, op een wandelingetje of een bezoek aan oude ooms en tantes na. Het was wel een kerk van 'mannenbroeders', misschien moet ik zeggen 'mannenbroeders nieuwe stijl': recht in de leer, hard werkend, eerlijk, loyaal, altijd bereid om in tijd of geld iets bij te dragen aan hun kerk. Recht in de leer, maar dan wel met gezond verstand, dus ontdaan van alle zwarte humbug die Siebelink en consorten zo in de weg hebben gestaan. Van de die hele generatie (namen noem ik niet uit angst er een aantal te vergeten) zijn er nu helaas niet zo heel veel meer over. In die traditie werkten ook de predikanten die destijds in de Koningskerk hebben gestaan, zoals Rijper, Ferwerda, Baumfalk en Van der Klis.

Bij de Lutheranen was het allemaal net een beetje anders. Liturgisch zitten de diensten anders in elkaar, hier en daar met elementen die nog sterk aan de Roomse traditie doen denken. Zo wordt een deel van de liturgie afwisselend door voorganger en gemeente gezongen. Maar meer dan die met oog en oor waarneembare elementen, zat het verschil voor mij vooral in het gevoel. Het ging -en gaat- er daar allemaal wat gemoedelijker aan toe, meer gericht op het dagelijks leven, meer op wat je naar buiten toe zou moeten en kunnen doen. Professor Boendermaker zei ooit dat 'lutheranen lichtvoetig door het leven gaan, op het ritme van de liturgie. Open en vertrouwend. Meebewegen en je niet afsluiten van de ander als het tegen zit.' Daarbij hoorde ook een wat ander type voorganger en theoloog: Solinger, Boendermaker, het echtpaar Lindeijer, Donga, Happé.

Van dominee Solinger was ik een groot fan, zei mijn moeder altijd. Rond 1970 verdween hij uit beeld. Het was mooi en verrassend om hem in de Lutherse kerk aan de Waterkant in Paramaribo terug te vinden: zijn naam stond op het bord met predikanten die daar voorganger zijn geweest.

*Rogatekapel in de Tominstraat.
Foto: amsterdamse-school.nl*

Misschien zou je kunnen zeggen dat de Gereformeerden toch net een beetje meer over de uitleg van de Schrift gingen, de Lutheranen wat meer over wat je ermee kunt. Onder andere daarom –zie ook mijn verhaaltjes in de vorige twee afleveringen van Meerzicht- heb ik mij in de Lutherse kerk altijd heel erg thuis gevoeld. Nog steeds, de enkele keer dat we naar de Spuikerk gaan, of vorig jaar in Paramaribo. Misschien ook daarom was ik actief in de Nederlands Lutherse Jeugdbond, met name in de redactie en als columnist van het blad Sola Fide en tijdens de NLJB-kampen in kasteel Hoekelum. Ook de meer vrijzinnige houding heeft mij altijd zeer aangesproken. Eigen denken en doen gaan voor dogma's en encyclieken. Zo is de discussie over homosexualiteit binnen de kerk, nog steeds (nu pas?) een hot item binnen sommige geledingen van protestants Nederland, binnen de Lutherse kerk al decennia geleden beslecht.

Om Luther –ondanks alles wat je ook ten nadele over hem kan zeggen- en de tradities van de Lutherse kerk binnen de PKN niet te laten ondersneeuwen zou het goed zijn om tenminste eenmaal per jaar het Lutherlied op het programma te zetten. 31 oktober is daarvoor een mooie gelegenheid. Op die dag in 1517, nu vijfhonderd jaar geleden, spijkerde Luther immers zijn 95 stellingen aan de kerkdeur in Wittenberg en begon de reformatie. Zonder dat hadden de protestantse kerken in hun huidige vorm misschien niet eens bestaan.

Maar dan wel in de oude, vertrouwde versie. Niet wat het nieuwe liedboek van *Een vaste burcht* heeft gemaakt. Zo dogmatisch ben ik dan weer wel.

Gepubliceerd in MeerZicht november/december 2017